

خَلْقَ دَوغُرُو

يیل : ۱ صائی : ۲۰

ییلانی

عثمانی مملکتی ایچون ۱۲ غروش
روسیه و عجمستان ایچون ۲ روبله
باشقه مملکتلر ایچون ۵ فرانک

صایبسی ۱۰ پارمیه

مدیری : جلال ساھر

اداره خانه

استانبولده نور عثمانیه
جاده سند ۴۰ نومرولی
« تورك بوردي »

نجشنبه ۲۲ اغستوس ۱۳۲۹

هفته ده بر، نورل بوردي، طرفدن ميقيايير

« خلقه دوغرر » نك دائمی يازمچيلري

خالده اديب خانم • آقا كوندوز • آق چوره اوغلي يوسف • احمد آغايف • توفيق نورالدين • جلال ساھر •
حسين زاده علي • حمدالله صبحي • عاقل مختار • عبدالفياض توفيق • علي جانب • علي سعاد • علي علوي • غالب بختيار •
كاظم نامي • كوپريلي زاده محمد فؤاد • كوك آلب • محمد امين • محمد علي توفيق • مدوح شوكت • ناظم بكار •

اوغلم. الله او نلرڭ ياردمچيسي اولسون. بزي کوتوسندن
صاقيلسين ، ايسنه محتاج ايمه سين . بونلر اوزه نيله جڭ
شيلر ده گيلدر ، اوغلم .. ديدى...

علي سار

«تقيده»

أى خلفه دوغرو

بوهفته برقاج دفعه درين ، درين اوقودم ؛ دوشوندم ،
دوشوندم . نهايت طالمش : كندى هانى سزڭ برنجي
صايكيزده آكلانديگنيز ، دوزلكده ، جابر ، جنلكده
بولدم. تاقارشيمده كي تارلا ده جوق قوريله باشاق طوبالايان
بر اختيار قادين يره اگيلمش ، ايكي آيله چابالانيور ،
ديدينوردى . بر آراق اووف ! ديه دوغرولدى . بر
آيله يردن طوتديني باشاقلرى ، آلت ايكي اوچني ده بلنه
طساقه رق طور بامسى بر حاله قوبش اولديني اوگلكنه
يرلشدير يور ، اوتنه كي آيله ده گوزلرني سلبوردى.
ديدم ، بوه بر عسكر آناسى .. زاوللى ياشيد
دوشدى ، ياسير . شيمدى هب بويه .

ياواش ياواش يورودم ، يانه ياقلاشدم . اوبنم كنديسنه
دوغرو يورودمگي گورموشدى . بنله قونوشمق ايستركيدى .
.. نينه ، نهگوار باقم ، سنى كدرلى گور يوردم . عسكر ده
اوغلڭ اولملى . ناصيل بر فنا خبرمى آلدڭ ؟ يوقسه مكتوب مى
آله ميورسين ؟

ديدم . قادين بوينى شويه بر طرفه بوكدرڭ ، صاغ
ألى باشاق طولو اوگلكنه صوقه رق ملول ، ملول يوزمه
باقدى . آق صاجلىرى آلتنده حالا بارلاق طوران او
ييلديز گيى آلا گوزلردن گونشيدن قرامش ، ييللرڭ
اوستده بر اقديني ايزلرله بوروشش ياناقلرينه دوغرو
بر قاچ داملا ياش يووارلانيوردى .

شويه بر اييجى چكدى ، ديدى كه : « اوت عسكر !
آمان يالگيز بر اوغلم ده گيل ، بوتون ياورولرم عسكر ،
بوتون ياورولرم يارلى ، بوتون ياورولرم اسير . هب ، هب ،
شاشيردم » نه ديمك بر او قابو قاپامهجه عسكر
اولورمى ايش ؟ « ديه سوراجق اولدم ، ميدان ويرمدى :
— اوت ، ديدى ، هب عسكر ، هب يارلى ، هب
اسير . فقط بنم كدرم بونندن گيل .. بژ تورك آنالرى

سنده آينه گيجن يوز آتونڭ حاله : شيمدى بزم حساميزى
يايلم : بزم اون صابان اورتاخيمز وار ، هر برى بشر ليرادن
ألى ايدهر . كنديمزده بش صابانق اكه رز ، بوه ألى
ليرا ، ايتدى يوز . ده گرمندن سنده يگرى ، قوزى ،
ياغ ، پينيردن اوتوز ، بوستاندن اون ليرا آليورز ،
هپسى ايتدى يوز آتمش ، توتوندن يگرى ، بلكه اوتوز
آليرسق يوز سكران يوز دوقسان ايدهر . بو بارادن
ايشجي آيلغى ، چوبان ، صيغير تماچ فيلان ايچون دوقسانى
گيديور . بزه قالدى سڭ مامور اقدى گيى يوز ليرا ! .
غروش حساييله آيده دوقوز يوز ايدهر . بزم موكرامن
يوقدر . باشقه مصرفه گلنجه اوگونده اوچ اوقه آلمك
آلير ، اوچ غروش ويرر . بژ بوغداي بهاسنه داها اوچوز
يوز ، اكمگمى موده كنديمز ياپارز ، اونغزى اولدن
كنديز اوگوتورز . او هرگون بقالدن ، قصابدن ،
زرزده وانجيدن اوت بهرى آلير . بژ هرگون اوت ييميز ،
قصاب هرگون اوچ بش غروش ويرمه يز ، آما بيديكمز
شيلر اوندن ايسدر . ييهجك ايچون موگ غبله لگى ايله
برابر آيده پارا اولارق ديشارى يه بلكه يوز غروش
ياگيدر ياگيتمز . يارامى صاقلارز ، آى سنه نڭ
بركشدن فنا سته ديمايز . اوگوز ، بارگير ايشه ياراماز .
ياخود نولور يرينه باشقه آليرز . يارامن آرتدجه برقاج
دونم تارلا ، برقاج قويون گيى آليرز . شوى تعمير
ايدهر . بونلرى هب ياپدقن صوگرا آليزده پارا قالماسه
بيله بوقادار سرمايه وار .

بزم موده سن ، بن ، آناڭ ، باجيك ، فيلان سكر
كيشى وار . هرگون مسافرا كسيك ده گيل . اوماور بزم گيى
اولسه هرگون داياناماز . اوغلم ديمك ايسترم كه بژ شو
قالين قوندرمه ز ، قابا ائوابعزله اوگوزدل گه ييمش
أقديدن ده جوق ايله رى يز .

او اقدى پشاده اولسه ونجه ده گيشمك ايستمه
اونك پاشاغنه آتمك نعلنى ويرم . آكلانگى اوغلم ؟
هله سن بوراده اوقودقن صوگرا برده صنعت
اوگره نيرسك اوندن صوگرا دنيا سڭدر . صوگرا وزرلر ،
پاشلر سكا يالوار سينلر . سن بوقياقلره باقوبده آلدانه ،

ارتیق باغیره جقم ، دیکله یه جک قولاق یوق .
چو جوقر آکلا ییشلی ایشلر ، نه سوله دیگی
آکلا دیلر . بگا سوز ویردیلر ، آنا سن مراق ایتمه ،
بز سنک ایستدیگی یاپاز ، دیدیلر .

ارتهسی کون «خلقه دوغرو» جیقدی . گیکجه
بتش ، گونش دوغمشدی . ارتیق رؤیا ایله ، خولیا ایله
اوغراشیله جق ده گلدی . بیلدیگمزی سوله یه جک ،
سوله جکلری آکلا یوب بیله جکدک

ارتیق اوقویور ، آکلیوردم . ديلم ، گوزوم آچیلو-
ردی . بگا «آنا ، سن» دیورلردی ؛ «ذات علیا گز ،
ذات بیسه گز ، مادر مهربان» فلان اونودیورلردی ،
اونودیله حقدی . بن بنگلی آکلا مشدم ، آکلا ده-
جقنردی . فقط آه ! یوز بیك آه ! که بوده اکره قی
برهوس ، یالان بر گوروش مش ، اورته لی آتشر یاقان
شو گونلرمزه گونشلی برهواده گچیجی بر بلوطدن بره
سربیلان یاز یاغوری کیی اورتالعه سربله دی کچدی .
«ایشته» دیدی ، و او گلگنده کی باشاقرلک ایچنه گومولو
آلی جیقارارق تتریه ، تتریه گوگسه سوقدی ، یرتیق ،
یامالی قایا آمریقان بزندن دیکلمش گوملگنک ایچندن
تامعه لریه جان آوی آراسنده صاقی برکاغد جیقاردی .
کاغدی آئنده طوتیور ، وسولیوردی :

بو کاغدی دون گتیردیلر . جگر یارده «مریخ» ه
یازیش برمکتوب ، بونی «خلقه دوغرو» گوندریور .
گوزمک نوری ، قلمک سروی «مریخ» ده اسیر
دوشمشدی . ربمه شکر اوقور تولدی ، فقط داهایوردینه
دونه مدی ، سینورده بکلور . آکلاشیلان مکتوب یازان
یازیلان شیلری بن اوقویهیم ، صوگرا کندی مکتوبمه
قویارق اولادمه یوللا ییم دیه بگا گوندرمش .

نه قدر سونیدم ، بر دوستن جگر یارده مه سوز قس آچدم .
باق ایلمک سطرده نه دیور :

أی مریخ ، حسرتله یاندم . کوثر اول نیرانه .
بر تسلی باده سندن موت ویر ، هجرانه .

آیری دوشدم نازنین ساحلار کدن منہزم

بن «مریخ» ی بیلیم ، زواللی بر تورک کویلو

بو بوزغونلری ، بوقیرغنلری اوچ یوز سنه در طویوب ،
طایورز ، ارتیق آلیشدق ، قانیقدق . بونده شاهه جق ، اغلا-
یه جق ، خیرلایه جق نه وار ؟ «ایچنی بر داه چکرک» بی اغلادن
بی خیرلادان ، یارالایان بونلرده کیل . یاوروم ، بونلرده کیل .
— یانه در ، آناجم ؟

ینه طالادی ، دوشوندی ، دوشوندی :

— اوغلم ، دیدی ، بوقاغا باشلار باشلاماز بن شواق
صاح ، شوگورکولی یاشمله ایشک صوکی نهیه واراجنی
آکلا مشدم . قارشیمزه نه ایسته دیگی ، نه یاه جقنی ،
زویه کیده جگنی بیلیر . دینشه قادار سلاحتی درت خلق
دیکلمشدی . بز بونلره قارشی کیدن ، تک بر خلق ایدک .
اویله بر خلق که نه ایسته دیگمزی ، نه یاه جقمزی ، زویه
کیده جقمزی ، حتی قاجار سق ناصیل قاچه جقمزی
بیلیموردق . کندی کندیمه سوله دم : بویله اولماز ، بز
برکه قارشیمزه کیلر کیی ایچی ، دیشی طولو تام بر خلق
اولمایه ، اولایلمه یه چالشمه لی بز . یانغزی ، یورده مزی
چورده رک بز ، صیم صیق طوتش ، قولزی ، قانادمزی
قیرمش ، گوزمزی ، دیزلی باغلامش ، اوزمزی ،
دیغزی ، قیس قیوراق قاورایه رق ازش ، چوروتش ،
بوزمش اولان زنجیرلری قیرملی ، اصل ایچمزه کی
اسیرلکدن جیقوب بز هب جهالتک گورده نکارک ،
طوبوغوسزلک اسیرلری ، شهیدلری بز .

دوغرو سنی آراسه ک دوشمانلر ایشته بوتون بو
فسالقرک چوق زماندن اول اولدوروب بره سرمش
اولدینی زواللی شهیدلره قیلیج جکدی ، قورشون آتدی .
دوشمان آئنده کی اسیرلرمز ، بوایکنجی اسیرلکلری
اولنک ویردیکی آلیش قاقاله بکده طوبوغامشدر ، صانیم ،
چونکه ققارده کی زنجیرلر لریه قونان کلچهدن آغیردر .
دوشوندیم ، طاشیندم ، نهایت سنک کیی بورادن
کچن بر قاق گنجه سلند ، دردمی آچدم . اونلره یانه
یاقیله یالواردم ، دیدم که :

— اولادلرم . بن خلقم ، سزک آنا گزم ، کندی

یوردمده ، کندی طور اغمده بر یاننجی ، بر صیغنتی گچی
قلا قلا بیتدم . سوله یه جک چوق دردلرم وار . ديلم یوق .

اوت، نه قدار یازیق که بوگون عاجز ز. عاجز قالدق .
ایلر او یارغی یرتدیلر .

نینه باغردی: آه نه قدار دوغرو. اوقو، اوقو.

گیتدی آلدن بر معظم، نازی همیره ک طونه

آه اوگون بز بر عظیم اقلیم ویردک دشمنه .

یعنی:

سنگ بویوک قیز قارداشک «طونه» ده وقتیه بزده

ایدی، بزم یانمز ده، یورد مزده ایدی، بزم جانمز،

جگر مزدی. اونی ده ایشته بویه بزم آئزدن چاریدیلر،

قایدیلر، قاجیردیلر. آه! طونه ک قاجیرلیدی گون

دوشانلر مزه بز قوجه بردنیا بر اقدق. طونه اویه بویوک،

اویه گوزل، اویه سوغلی ایدی.

نینه آغلایه رق باغردی: آه! دوغرو. قیزم، یاوروم

طونه. حقیقت اویه اولدی؛ اوقو، اوقو.

حسرتمن، یاندم عالم دویمور آوازی؟

عالی یاقسم ده سوندورسم معظم غیظلی.

یعنی:

اوت، سندن ده ایشته آیریلدم. سندن ده ایشته اوزاق

دوشیوردم. آی مریخ، بودرد، بو آریلق بی یاقیور.

یانسورم، یانه یاقیه باغریور، سیزلیورم. آه! نه یایلم که

ایشیدن، اینکلیربی دویان، آگلایان، آجیان یوق.

ایچمه کی کدرلر، دیوغولر، دردلر قباردی؛ بویوک بر

یانغین، بویوک بر یانار داغ اولدی. بن بویانغینه، بویانار

داغله بی دیکله مین عالی یاقوب قاوورمق، بویه لکله

ایچمه کی بویوک نوج، انتقام آتشی سوندرمک ایسته یورم.

نینه یورم وقلربی صیقدی:

آه! اوت، اوت، دیدی، حقیقت کیسه آکلامیور.

بن، آکلامیوردم. آه! نولور، سن ده آکلاه جق کبی

یازسه ک. بن معظم غیظلی نه بیله ییم، نازنین ساحلری،

منهزمی کیم بیلسین، کیم آکلا سین، اوقو اوقو.

منبعک داغلر دگیل، نارغمک وجدانیدر

منصبک دریا دگیلدر، روحک عثمایدر

«مریخ»، سن کدیگی داغلردن، داغلرده کی

چو جوغی در بن نه بیلیرسم اوده اوقادار بیلیر. بن نه قدار

اوقویه بیلیرسم اوده اوقادار. دوشوندم؛ بنم آکلامادیغ

بوسوزلردن «مریخ» نه آکلا یه جقتی؛ بنم آکلامام

لازم ده گلدیسه دوستم «خلفه دوغرو» بونی بکا نیچون

گوندرمشدی. اینکچی سطرده:

آه بیله ک. آه بیله ک. بن نیم. سنمزم بوسوز گوستریورک

یازان درلی، یانیق بردوست، یار اوغل.

مراق ایتمدم. کوپک امامنه قوشدم. نهه لازم، حوجامز

حقیقت عللدر، گورکولی، بیلگیلدر؛ فقط ایشته اوده

داها ایلک سطرده طوردی. «خلق» خانم، بومکتوب

عریجه ده گیل، عجمجه دگیل. اولسه پدی، اوقور، سزده

معنا ویریردم.

دوشوندی، دوشوندی؛ «اومام دیدی. تورکجه

اولسه پدی سن آکلاماز میله ک؟» دیدی.

ایشته اوغلم، دوندن بری بودردیم، شوکا سن

برباق. گورونیورک سن ده بزم خلق ایچنده بزم بیلمدیگمز

او سحرلی، او بویوک، یوکسک، عجل عجایب لسانلر

قونوشان بویوک اقدیلر دتسین. مکتوبی آلدن آلدیم.

آه نه گوزل، نه لطیف بر شعر.

دیدم که نینه: مکتوب یک گوزل، باق نلر یازیلی.

دیورک سوگیلی مریخ،

قانی ظلمتلر میدر؟ سینه گده آرتیق مغلچ

یعنی سنک گوگسند چرینان، سنک قلیکی، سنک

یوره گئی آزن، صیقان، بوغان قانی قارا کقلر، قارا

ظلمتلر میدر؟

نینه باغردی: آه! یاوروم، یاوروم!

چاغلایان منبعلرک وقتیه تورکک حکمنه

انقیاد آیلردی. هیبات. عاجز اولدق بز بنه

یعنی سوگیلم مریخ،

سنک طوغدینک، سنک بویودینگ یرلر،

گوزلر، هپ تورکک، بزم ایدی، اورالرده بزم شانی

یاراغز، دیکیلر، سالانیردی؛ اورالرده کیلر هپ بو

شانی سنجاغک اوگنده دیز چوکرلردی، نه یازیق،

بشك كرتيگي

كويده قومشوا ايدير ، ياشيت اولدقلى ايجون قادداش گيى برلكده بويومشاردى ؛ چوجوقلقلى ، دلى قانلىقلى هپ برلكده گچمشدى .

نهایت ينه برلكده عسکر اولدير ؛ برلكده يوله چيقديلر . طابورلره گيتمك اوزره آيرىلقلى پك آجىقلى اولدى ؛ چونكه دوغدىلر گوندن برى برندن آيرىنامشاردى .

احمد برطابوره ، محمد باشقه برطابوره گيتدى ، آرادن آيلر گچدى . بربرلينك يرلىنى اوگره نديلر ؛ مكتوبلا شديلر . ايلكين مكتوبلرني پارا ايله اوتكيه بريكنه يازديرسيورلدى . حالبوكه يازيحي اونلرگ سويله مك ايسته دكلرني يازاموردى . « اولاسلام وئال اولتوب اول مبارك خاطر شريفلرگزي استفسار ايدرم . اكرچه طرف احوالزدن سؤال شريف وازدان لطيف بيورلورسه تاريخ عريضه دگين ... » آتتيق هر مكتوبده تكرار ايديلن بوسولردن اوصافمشاردى .

چاليشه چالايه يازوب اوقوماني اوگره نديلر ؛ بر ييل قادار صوگرا ياريم ياملاق بربرلينسه مراملرني آگلاسيورلدى . بوكا جوق سوينديلر و سجده يه قايانديلر .

آرادن برييل قادار گچدى ، احمدك طابورى محمدك طابورينك بولوندينى يره گلدى . محمدك يوره گي ، يالگيز احمدى ده گيل ، طابورينده برابر چكوب گتيرمشاردى . محمدك طابورى ، موزيقه اوگده احمدك طابورينى سلاملادى . گلن طابور ، سلامه طوران طابورلرگ اوگندن گچر كن محمدك گوزلرى احمدى آراشديرسيوردى .

گچن صيرالز آراسندن مراقلى برگوزده سلامه طوران عسكلىرى مراقله سوزيوردى . احمدله محمدك باقيشلىرى بربريله چاپراستلادى ؛ گولن گوزلريله سانكه اوبوشديلر .

آرتيقي ارقاداش ، گونده برقاج كره بوش بولدقلى

قايانقاردن مى چيقوب آقيور صانيورسين ؛ خاير ، بنم طاتلى مريجم . سن اوداغلردن داهاشاني ، داهاشان اولان عثمانلى تاريخندن ، تورك تاريخنك ايجندن قايناوب چيقور ، قاباروب آقيورسن ، سن قوجه بربريخ اولنجيه قادار سگقا قايشان اوسويلى ، اوطاتلى گوزلرگ سايسنجه بزم اوداغلرده ، اودره لرده ، اوگنيس اوولرده اولوب ييشمش ايشلرمز ، كوجلرمز ، واردر . اوقادار قانلر آقشدر . اق دگزمى دوگوليورم ، صانيورسين ؛ خاير ، بنم گوزلم خاير ، سن اويله كوجوك ، اويله يوفقه شيته دوگولمزسين كه كورديكك ير بنم يوره كم ، بنم ايجم ، بنم حيامدر . اوت ، سن بندن چيقوب ينه بانادوكليورسين نه گوزليكي سيلاهرك ؛ دوغرو ، پك ، دوغرو ، ديدى .

اى مريخ ، غازى مريخ ، شعرمدنه نللك مبيج شانغز نامگله هر دالغه كده اولسون مختج نه غازى سوزنى دويونجه بردن بره سوزى كسدى ؛ يانم مريجمده غازى اولش ها ؛ حالبوكه بن اوفى اسير صوگرده قورتلش صانيوردم ؛ بكي ، اوغلم ، نمون اولدم ؛ البته بوسوك سوزده ابي برشى اوله جق .

شيمدى اوغلم سكا پك جوق يالواريم . بورادن كيدنجه خاطر م ايجن بزم « خلقه دوغرو » به اوغرا ، سلامنى سويله ، گوزلردن اوپرم . دى كه گوندر دكلرى مكتوبى آلد . و ايشته سئك همككله آگلادمده . آينه صاغلق ، يازان گوزله يازميش .

فقط « خلقه دوغرو » بيلسين كه بن حالا او اسكى خلقه . كنديلريله بوراده ، ينه شوراجقده گوروشديكم وقت نه ايسسم ، ينه اويم . اوگوندى برى نه بر مكتبه گيردم ، نه بر درس آلد . عايده گيل آ ، بن حالا نمفكو . رددن ، نه ايدده آلدن ، نه قوش ديديله يازلش شعر مطرا و مذهبدين ايجي بوش بالونلر گيى پك بوكسكلرده اوچان علويات سما پيماى فضل وادبدن آگلاميورم . بنمله قونوشق ايسته ينلر ، بزم آگلايه جغمزه كوره سويله سينلر . آرتق قاتلانميه جغم الله و رسول الله عشقنه هادى آرتيقي ، اوغورلر اولسون . ديدى .

اوياندم .

ناظم